

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

УДК 330.342

Медведева В. А., слухач
магістратури за спеціальністю
«Державна служба»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
Україна

Проблеми фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування вказують на недосконалість систем адміністративно-територіального устрою й місцевого самоврядування, неефективність розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Ці питання безпосередньо впливають на формування територіальної громади, яка повинна володіти фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами в обсязі, достатньому для ефективної реалізації завдань та функцій місцевого самоврядування, надання соціальних послуг населенню на рівні, передбаченому загальнодержавними стандартами [1]. Саме ці проблеми і обумовлюють актуальність теми роботи.

Загальним проблемам організації та функціонування місцевих фінансів в Україні присвячені праці таких науковців, як І. Драган, І. Зятковського, С. Клімової, С. Ковальчука, А. Криклій, І. Луніної, В. Опаріна, О. Орлюка, М. Ославського, Г. Партина, Д. Полозенка та ін. Зарубіжний досвід функціонування місцевих фінансових інститутів вивчали такі фахівці як М. Камінська, О. Лазор, С. Мацюра та ін. Питання функціонування, реформування і розвитку фінансових інститутів місцевого рівня досліджували такі науковці як В. Каща, В. Корніюк, Н. Логвінова та ін.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення функціонування місцевих фінансових інститутів у регіонах України.

У сучасних умовах дедалі важливішою стає радикалізація реформ у секторі публічного управління України. Нинішній стан справ у цій сфері не може задовольняти суспільство. Особливо невідкладним є створення надійної, самодостатньої дохідної бази місцевих бюджетів [2].

Сучасні трансформаційні процеси в Україні визначають нові підходи до формування взаємовідносин у системі державного та місцевих бюджетів. Зміни, що відбуваються у вітчизняній економіці, характеризуються децентралізацією державного управління та необхідністю формування такої концепції державної фінансової політики, яка стала б чинником започаткованого економічного зростання. Це, насамперед, зумовлює створення на територіальному рівні сильних економіко-фінансових систем, здатних самостійно вирішувати локальні соціально-економічні проблеми, а також перенесення значного обсягу витрат (у першу чергу соціальних) на рівень адміністративно-територіальних одиниць, вирішення яких передбачає наявність стійких доходів місцевих бюджетів [3].

Питання децентралізації бюджетної системи України на сьогодні мають дуже важливе значення, адже фінансова децентралізація є однією із необхідних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади: децентралізація процесів прийняття рішень розширює можливості участі місцевої влади у розвитку підконтрольної їй території; фіскальна децентралізація сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з місцевими потребами й уподобаннями [4].

Але реалізація законодавчо закріпленого права кожного адміністративно-територіального утворення на економічну самостійність неможлива без наявності в органа влади власного бюджету і права його складання, затвердження та виконання без втручання ззовні. А це означає, що кожен орган влади повинен володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для організації управління економікою і соціальною сферою на своїй території.

Разом із тим він повинен володіти відносною самостійністю в управлінні податками та іншими обов'язковими платежами, що надходять до відповідного бюджету.

Тому саме місцевим бюджетам, як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування, належать особливе місце у бюджетній системі держави. Важлива роль відводиться місцевим бюджетам і у соціально-економічному розвитку території, адже з цих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров'я

населення, засобів масової інформації; а також фінансуються різноманітні молодіжні програми, видатки на упорядкування населених пунктів. Саме з місцевих бюджетів здійснюються видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення населення [5].

На жаль, у цій ланці бюджетної системи зберігається безнадійно застарілий механізм централізованого регулювання вищестоящими органами доходів місцевих бюджетів. Це позбавляє місцеві органи влади фінансової самостійності, на довгі роки закріплює залежність розвитку місцевої економіки і соціальної сфери від можливостей вищих органів влади вирішувати проблеми, які стосуються певної території районів, міст, селищ і сіл [6].

Таким чином, сьогодні з особливою гостротою постає потреба у виробленні дієвого механізму, який визначав би нові принципи формування місцевих бюджетів, чітке розмежування функцій і повноважень усіх рівнів влади, а звідси – видатків кожного виду бюджету, і що найголовніше – доходів між різними ланками бюджетної системи. При цьому питання бюджетної політики, оподаткування і міжбюджетних відносин повинні розглядатись і вирішуватись комплексно, оскільки вони тісно взаємопов'язані, й жоден з елементів не може бути реформованим без урахування двох інших.

Для зміцнення позитивних тенденцій в економіці країни необхідно, щоб удосконалення податкової системи відбувалося шляхом поступового зниження податкового тягара у процесі поетапної податкової реформи. Основними вихідними елементами цієї реформи мають бути такі: науково обґрунтована державна політика доходів, законодавче закріплення якої має бути відображене в Податковому кодексі; перетворення системи оподаткування у складову державного механізму регулювання розвитку пріоритетних галузей економіки; посилення інвестиційної та соціальної спрямованості податкової системи; розширення неподаткових форм і методів мобілізації доходів бюджету за рахунок оренди державного майна, дивідендів від частки державної власності в акціонерних підприємствах, продажу державного майна; застосування при оподаткуванні обґрунтованої диференціації ставок податків залежно від видів діяльності й розміру одержуваного прибутку або доходу;

чітке розмежування податків, що зараховуються до державного і місцевого бюджетів, розширення прав органів самоврядування у сфері оподаткування; подальше впровадження та посилення ролі місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Усі зазначені заходи дозволять удосконалити функціонування місцевих фінансових інститутів у регіонах України.

Література

1. Похоцька О. М. Місцеві податки і збори у забезпеченні фінансової самостійності органів місцевого самоврядування / О. М. Похоцька // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 46 – 48.

2. Мамонова В. В. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні / В. В. Мамонова // Аспекти самоврядування. – 2004. – № 3 (24). – С. 19 – 22.

3. Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 р. № 1482 // Бюлетень законодавства та юридичної практики України. – 2002. – № 5. – С. 133 – 138.

4. Майстренко О. Реформування податкової системи України як спосіб вирішення податкових колізій / О. Майстренко // Право України. — 2011 – № 2. – С. 38 – 40.

5. Криклій А. С. Фінансова система України в умовах глобалізації: тенденції, проблеми, перспективи / А. С. Криклій // Економіка та держава. – 2012. – № 2. – С. 14 – 16.

6. Майстренко О. Деякі питання вирішення колізій у податковому законодавстві України / О. Майстренко // Право України. – 2014. – № 9. – С. 95 – 99.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Г. М. Шумська